

НАД ПЛАНЕТАЙ — ТРЫ САВЕЦКІЯ ВОЛАТЫ!

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Дітмары і Мастацтва

Год выдання 33-і
№ 82 (1927)
13 кастрычніка 1964
АУТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

12 кастрычніка 1964 года, у 10 гадзін 30 мінут па маскоўскаму часу ў Савецкім Саюзе на арбіту спадарожніка Зямлі новай магутнай ракетай-носьбітам упершыню ў свеце выведзены трохмесны пілотаў касмічны карабель «Усход». На борце касмічнага карабля знаходзіцца экіпаж, які складаецца з грамадзян Савецкага Саюза: камандзіра карабля лётчыка-касманаўта інжынер-палкоўніка Камарова Уладзіміра Міхайлавіча, членаў экіпажа — навуковага супрацоўніка-касманаўта кандыдата тэхнічных навук Феакцістава Канстанціна Пятровіча і ўрача — касманаўта Ягорава Барыса Барысавіча.

Мэтамі новага касмічнага палёту з'яўляюцца:

- выпрабаванні новага шматмеснага касмічнага пілотаўмага карабля;
- даследаванні працаздольнасці ў узамадзеянні ў палёце групы касманаўтаў, якая складаецца з спецыялістаў у розных галінах навук і тэхнікі;
- правядзенне навуковых фізіка-тэхнічных даследаванняў ва ўмовах касмічнага палёту;
- працяг вывучэння ўплыву розных фактараў касмічнага палёту на чалавечы арганізм;
- правядзенне расшыраных медыка-біялагічных даследаванняў ва ўмовах працяглага палёту.

Гэтыя даследаванні праводзяцца з дапамогай устаноўленай на борце апаратуры пры непасрэдным удзеле навуковага супрацоўніка-касманаўта і ўрача-касманаўта, якія ўваходзяць у састав экіпажа карабля.

Карабель-спадарожнік «Усход» выведзены на арбіту, блізкаю да разліковай. Паводле папярэдніх падлікаў, перыяд абарачэння карабля-спадарожніка вакол Зямлі складае 90,1 мінуты, мінімальнае аддаленне ад паверхні Зямлі (у перыгееі) і максімальнае (у апагееі) роўна адпаведна 178 і 409 кіламетраў, вугал нахілення плоскасці арбіты да плоскасці экватара каля 65 градусаў.

З бортам касмічнага карабля «Усход» падтрымліваецца двухбаковая радыёсувязь.

Па дакладу экіпажа карабля таварышаў Камарова, Феакцістава, Ягорава ўсё экіпаж зусім здэвалююча перанёс вывад карабля на арбіту і пераход да стану базэвэжасці.

Самавадчуванне таварышаў Камарова, Феакцістава, Ягорава добрае.

Паведамлены з борта касмічнага карабля «Усход» перадаюцца на частотах 143,625; 17,365; 18,035 мегагерца.

На караблі ўстаноўлены таксама перадачыч «Сігнал», які працуе на частаце 19,9944 мегагерца.

Усе бартыя сістэмы касмічнага карабля функцыянуюць нармальна. Далейшыя паведамленні аб ходзе палёту будуць перадавацца ўсім радыёстанцыямі Савецкага Саюза.

Палёт касмічнага карабля «Усход» паспяхова працягваецца. На трэцім і чацвёртым вітках у адпаведнасці з палётным заданнем праводзіліся фізіялагічныя даследаванні. У касманаўтаў выяўраўся крывяны ціск, вызначалася лёгкая вентыляцыя, былі ўзяты назкі крыві. Даследавалася таксама працаздольнасць касманаўтаў па спецыяльна распрацаванай метадыцы. Наземныя сродкі ажыццяўляюць пастаянны кантроль за караблём, функцыянаваннем яго апаратуры і станам касманаўтаў. Усе сістэмы карабля працуюць нармальна. З касманаўтамі падтрымліваецца ўзруненая двухбаковая радыёсувязь. Пазыўны касмічнага карабля «Усход» — «Ру-бін».

На трэцім вітку з экіпажам карабля гутарылі па радыё першы сакратар ЦК КПСС і Старшыня Савета Міністраў Саюза ССР Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў і Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Анастас Іванавіч Мікаян. Мікіта Сяргеевіч цёпла павітаваў касманаўтаў, жадаў ім паспяхова выканання праграмы і шчаслівай пасадзі. Камандзір карабля ад імя экіпажа запэўніў Мікіту Сяргеевіча і Анастаса Іванавіча, што заданне Радзімы і савецкага народа будзе выканана.

Анастас Іванавіч Мікаян сардэчна вітаў касманаўтаў, жадаўшы ім паспяховага прызямлення.

Пралетаючы над Еўропай і Азіяй, касманаўты паслалі прывітанні народам гэтых кантынентаў:

НАРОДАМ ЕУРОПЫ

«Жадаем міру і шчасця народам Еўропы. Касманаўты Камароў, Феакцістаў, Ягораў».

НАРОДАМ АЗІІ

«Шлём найлепшыя пажаданні народам Азіі. Касманаўты Камароў, Феакцістаў, Ягораў».

На чацвёртым вітку касманаўты абедалі. Пасля гэтага, у адпаведнасці з распрацаваным індывідуальным рэжымам дня, для камандзіра карабля Камарова пачаўся адпачынак.

КАСМАНАЎТЫ ДАКЛАДВАЮЦЬ

З БОРТА КАСМІЧНАГА КАРАБЛЯ «УСХОД»

З борта касмічнага карабля «Усход» касманаўты Камароў, Феакцістаў, Ягораў накіравалі Цэнтральнаму Камітату КПСС, Савецкаму ўраду і асабіста М. С. Хрушчова наступную радыёграму:

Масква, Крэмль. Дакладваем Цэнтральнаму Камітату Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савецкаму ўраду і асабіста Мікіту Сяргеевічу Хрушчова: самавядуванне экіпажа выдатнае, сістэмы карабля працуюць нармальна, палёт праходзіць паспяхова. Вялікае дзякуй савецкаму народу, роднай партыі і ўраду за аказанае нам давер'е.

Камароў, Феакцістаў, Ягораў.

Наша заданні Радзімы мы выканалі з ганарам. Запэўніваем ленінскі Цэнтральны Камітэт, Камуністычную партыю Савецкага Саюза, Мікіту Сяргеевіча Хрушчова, нашых дарагіх сучаснікаў, родных і блізкіх, што мы прыкладзем усё свае веда і ўменне, усю іласціваю савецкім людзям энергію і волю да перамогі, каб апраўдзіць аказанае нам давер'е.

Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — радзіма касманаўткі!

Няхай жыве наш гераічны савецкі народ! Да хуткага спаткання, дарагія таварышы, на роднай савецкай зямлі!

ЭКІПАЖ КАРАБЛЯ «УСХОД»

У. М. КАМАРОЎ,

К. П. ФЕАКЦІСТАЎ,

Б. Б. ЯГОРАЎ,

У. М. КАМАРОЎ, камандзір карабля, лётчык-касманаўт

Уладзімір Міхайлавіч Камароў нарадзіўся 16 сакавіка 1927 года ў Маскве. З 1952 года ён член КПСС.

Ужо ў дзіцячым гадзі Камароў пачаў марыць аб авіяцыі. У 1942 годзе ён паступіў у 1-ю Маскоўскую спецыяльную школу ВПС, якую скончыў у 1945 годзе з выдатнымі адзнакамі. У тым жа годзе Уладзімір Міхайлавіч паступае ў Батайскія авіяцыйнае вучылішча лётчыкаў, якое заканчвае ў 1949 годзе. Далей ён служыць лётчыкам у розных вайсковых частках.

Камандаванне добра адзываецца аб Уладзіміру Церашэву! Колы паправавалі намы разьбярэць на дрэву, скульптары, вышывальчыцы над стварэннем «касмійных» твораў! І вось з'явілася новая націжыная тема для нашых самадзейных паэтаў, кампазітараў, народных умельцаў. Трэба спадзявацца, што песню і танец аб трох касманаўтах мы пачуем і ўбачым ужо на трацім Дэнадзе народнай творчасці Беларусі, а партыі новых гераюў-касманаўтаў будучы ўпрыгожваць выстаўку народных умельцаў.

Лётчык-інжынер Уладзімір Міхайлавіч Камароў паспяхова скончыў спецыяльную трэніроўку. Дасканалы вывучыў матэрыяльную частку карабля.

Ён добры парашуціст — зрабіў 77 парашутных скачкоў. У 1960 годзе Камароў прысвоена званне «Інструктар парашутна-дэсантнай падрыхтоўкі ВПС».

За добрую службу ў Савецкай Арміі Ул. М. Камароў узнагароджан ордэнам Чырвонай Зоркі, медалімі «За баювы заслугі», «XXX гадоў Савецкай Арміі і Флоту», «40 гадоў Узброеных Сіл СССР», «За безданорную службу».

Інжынер-палкоўнік Камароў Уладзімір Мі-

хайлавіч цяпер займаецца ў ад'юнктурі Ваенна-паветранай інжынернай акадэміі імя прафесара Жукоўскага.

Уладзімір Міхайлавіч жанаты на Валяціне Янаўлеўне Камарова. Валяціна Янаўлеўна скончыла гісторыка-філалагічны факультэт Грозненскага педагагічнага інстытута. У цяперашні час працуе бібліятэкарам.

У дружнай сям'і Камаровых двое дзяцей: сын Яўген — 1951 года нараджэння і дачка Грына — 1958 года нараджэння.

К. П. ФЕАКЦІСТАЎ, навуковы супрацоўнік-касманаўт

Канстанцін Пятровіч Феакцістаў нарадзіўся ў 1926 годзе ў Варонежы. Беспартыйны.

Канстанцін Пятровіч удзельнік Вялікай Айчыннай вайны.

У часнаціпагалоўным узросце, прымаючы ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне, юнак быў разведчыкам вайскавой часткі. У 1942 годзе ён ранава. Пасля ранаўня К. П. Феакцістаў зачынае дзесяцігодку і ў 1943 годзе паступае ў Маскоўскае вышэйшае тэхнічнае вучылішча імя Баумана. МВТ ён закончыў у 1949 годзе.

Працуючы ў розных навукова-даследчых установах, Канстанцін Пятровіч Феакцістаў зарэкамендаваў сябе шырока эрудзіраваным у тэхнічных пытаннях спецыялістам.

У 1955 годзе яму прысвоіўся вучолая ступень кандыдата тэхнічных навук.

За поспехі ў развіцці савецкай навукі і тэхнікі Канстанцін Пятровіч Феакцістаў узнагароджан двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга.

За ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне ён удастоены медалі «За перамогу над Германіяй». Спецыяльнай трэніроўкай К. П. Феакцістаў

прывітанне ўдзельнікам Алімпійскіх гульняў у Тонію.

«Удзельнікам васемнаццаціх Алімпійскіх гульняў».

Пралетаючы над Тонію, перадаем гераічнае прывітанне моладзі свету, што ўдзельнічае ў Алімпійскіх гульнях, якія закліканы адграваць вялікую ролю ва ўмацаванні супрацоўніцтва і ўзаемаўзаумнення спартсменаў усіх кантынентаў, збліжэння народаў і ўмацаванні справы міру.

Касманаўты Камароў, Феакцістаў, Ягораў».

З БОРТА КАСМІЧНАГА КАРАБЛЯ «УСХОД»

Афрыкі, экіпаж карабля перадаў прывітанне народам Афрыкі. «Вітаем народы Афрыкі, якія змагаюцца за свабоду і незалежнасць».

Касманаўты Камароў, Феакцістаў, Ягораў».

Карабель «Усход» завяршыў другі віток. На другім вітку касманаўты працягнулі работу па праграме. Касманаўты перадалі

ПЕРАД ПАЛЁТАМ У КОСМАС

ЗЯВА КАМАНДЗІРА КАРАБЛЯ «УСХОД»

Дарагія сябры, таварышы!

Мы шчаслівыя, што Камуністычная партыя і Савецкі ўрад даручылі нам праводзіць слаўную справу авіяцыйна-космасу, пачаўшы нашымі таварышамі — касманаўтамі Савецкага Саюза.

Нас асабліва радуе і хвалюе той факт, што палёт нашага карабля заклікае адкрыць новую старонку ў даследаванні касмічнай прасторы.

Упершыню ў гісторыі чалавецтва ў касмічныя далі ў адным караблі накіроўваецца экіпаж з трох чалавек. Гэта нараджае і ў космасе выдатнае пачуццё калектыву, надае нам новыя сілы і яшчэ большую ўпэўненасць у тым, што ганаровы і адка-

зана адказнасць ляжыць на нас.

Завяваючы ленінскі Цэнтральны Камітэт, Камуністычную партыю Савецкага Саюза, Мікіту Сяргеевіча Хрушчова, нашых дарагіх сучаснікаў, родных і блізкіх, што мы прыкладзем усё свае веда і ўменне, усю іласціваю савецкім людзям энергію і волю да перамогі, каб апраўдзіць аказанае нам давер'е.

Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — радзіма касманаўткі!

Няхай жыве наш гераічны савецкі народ! Да хуткага спаткання, дарагія таварышы, на роднай савецкай зямлі!

ГАНАРЫМСЯ, ЗАХАПЛЯЕМСЯ!

СУЗОР'Е КАСМАНАЎТАЎ

Радасць падзеі парухала звычайныя рабочыя рытмы кожнага з нас. Мацней забілася сэрца. Яно кілаха ўсё да касманаўтамі зрабіць нейкі незвычайны рышок у нашых справах. Здаецца, што і ты разам з ім, што ў цябе шыры разгортваюцца крылы.

У палёце інжынер-палкоўнік, вучоны і ўрач. Яны глядзяць на нашу зямлю, слухаюць яе ласкавы матчыны голас і ўзіраюцца ў бездань космасу, каб заўтра трапілі сцяжкі да новых таямніц Сузвор'я.

Імя Камарова, Феакцістава, Ягорава ўжо ведае ўсё свет, а мы імі ганарымся як саімімі блізкімі родзічамі. Бо мы ж — усё савецкі! Гэта наша радасць і наша перамога. Мы радзім з ім у палёце нашымі разам з ім у палёце нашымі сэрцамі, нашымі думкамі, хваляваннямі і радасцямі. Спадзяюся, што непаўна той час, калі ў касмічным караблі знойдзецца месца і паэту, і журналісту.

І тут самі сабою з'явіліся недасканалыя і паспешлыя радкі:

У свет касмічных праміняў і віроў Імчыцца не адзін, не два, а тры. Ляціць звяно, ляціць сям'я гераюў — Ягораў, Феакцістаў, Камароў.

Ад штурму Зімяга да штурму вышні Вядзе адна нялёгкае дарога. У космасе — паходныя агні, Наперадзе — заўсёды перамога.

Шчаслівай дарогі, родныя, шчаслівага прызямлення, дарагія гераі, **Сяргей ГРАХОЎСКІ.**

ПРОСТА ЗДОРОВА!

Есць падзеі, якія здольны хваляваць надзвычай глыбока і доўга. Такай падзеяй для мяне стала вестка аб новым поспеху нашых вучоных — даследчыкаў космасу.

Шчыра кажучы, мы чаналі гэтай падзеі. Стала ўжо звычайным, што кожны чарговы год робіцца чарговым прыступкам у авіяцыйна-космаснай прасторы. Верылася, што і сёлёты, 1964-ы, не павінен выпасці з шэрагу гэтых, «касмійных» гадоў.

І вось — калі ласка: у космасе тры чалавекі адразу, савецкія людзі. На гэты раз — вучоныя. Удзяліцца, якую каштоўную інфармацыю, патрэбную для ажыццяўлення будучых міжпланетных палётаў, абраўць яны — таварышы Камароў, Ягораў, Феакцістаў.

Прыёмна думаць аб вялікай завябе нашых вучоных, аб іх беспрыкладнай мужнасці, таленавітасці, мэтанакіраванасці.

Ул. ДЗЯДЗЮШКА, народны артыст БССР.

ВЯЛКАЯ РАДАСЦЬ

Гэта грандыёзна! Толькі такімі словамі можна выказаць тое захваленне і радасць, якія прыходзяць да чалавека, калі ён чы пра новыя небывалыя поспехі савецкай навукі і тэхнікі.

Многачасовыя касмічныя караблі, якія да апошняга часу здаваліся толькі фантазіяй пісьменнікаў — рэальнасці! Віток за вітком апісвае кара-

бэль вакол Зямлі. Гэта яшчэ адна прыступка да авалодання космасам, яго заваявання чалавекам.

Нашы тэлеглядчы ўжо ўбачылі на экранях партреты новых пакарыцеляў космасу... Гэта — небывалы подвиг! І ён зроблены савецкімі людзьмі. Сёння ў нас вялікая радасць.

Ул. СТАНКЕВІЧ, заслужаны дзяч мастацтва БССР, галоўны рэжысёр Беларускага тэлебачання.

НОВАЯ НАТХНЯЮЧАЯ ТЭМА

Вакол нашай планеты яшчэ імчыцца савецкі карабель з трыма касманаўтамі, якія сталі адразу для нас роднымі і блізкімі людзьмі, а мы ўжо думаем пра тое, як адлюстравіць гэтай выдатнай падзеі ў народнай творчасці.

Колькі частушак спявалася пра Юрыя Гагарына і Валяціну Церашэву! Колькі паправавалі намы разьбярэць на дрэву, скульптары, вышывальчыцы над стварэннем «касмійных» твораў! І вось з'явілася новая націжыная тема для нашых самадзейных паэтаў, кампазітараў, народных умельцаў. Трэба спадзявацца, што песню і танец аб трох касманаўтах мы пачуем і ўбачым ужо на трацім Дэнадзе народнай творчасці Беларусі, а партыі новых гераюў-касманаўтаў будучы ўпрыгожваць выстаўку народных умельцаў.

К. ГУСЕВ, заслужаны дзяч культуры Рэспублікі, дырэктар Мініскага абласнога Дома народнай творчасці.

П'ЕСА ШЭКСПІРА НА МІНСКАЙ СЦЭНЕ

Сялета ўвесну, да юбілейных Шэкспіраўскіх дзён, Рускае тэатр БССР імя М. Горькага паставіў спектакль «Антоній і Клеапатра».

У Горкім, Маргліёве, Гомелі спектакль праходзіў з вялікім поспехам. І вось цяпер, ужо ў новым сезоне, у дні паказу гэтай трагедыі Шэкспіра глядзельная зала тэатра ў Мінску перапоўнена.

Можна ўпаўнаважана сказаць, спектакль — творчая удача тэатра. Чым жа абумоўлены поспех гэтай паставы? Што прываблівае ў ёй глядачоў? Якія магчымасці п'есы выкарыстаны тэатрам і якія засталіся неразглянутымі?

«Антоній і Клеапатра» — шырокае гістарычнае палатно, якое ўзгадвае эпоху старажытнага класічнага свету, паказвае вострую непрыязню барацьбу за ўладу над гэтым светам. Тут дзейнічаюць сапраўдныя гістарычныя асобы, сведчанні аб якіх напаліваюць праўдзінныя, напаліваюць легендарныя. П'еса расказвае пра раманс каханне рымскага палкаводца да егіпецкай прыгажуні — Клеапатры, пра трагічную развітку абодвух. Шэкспір расказвае пра вялікія страці і моцны характары, пра людзей ніпчужай дзейнасці, надзвычайна дасціпным розумам і неспакойным сэрцам.

«Антоній і Клеапатра» — п'еса багатых паставачных магчымасцей, і яна патрабуе вялікай работы рэжысёра, мастака і кампазітара.

ВОСЕНЬ У ГОРАДЗЕ

Мал. М. РЫЖЫКАВА.

Восень прыйшла ў горад. Непрыемна праходзіць у цясноты алей, спынаду жалезнае не вуліцы. І з новымі прыкметамі да людзей прыйшла новы адчуванні і клопаты. Яны ж яны, прыкметы «горадской» восні? Неважна з іх паспрабаваць выявіць студэнт Беларускага тэатральна-мастацкага Інстытута Мікалай Рыжыкава.

«Развітанні промень сонца...» Ён нававае светлы сум, маўлівае шэдаванне развітанні з тым, што адыходзіць так наогула. Яна ж прыйдзе зноў нясправа — гэтая бескілаптная, звонкая радасць лета, гэтая мароткае летніце шчасце ад сонца, вады і лесу.

Знае, растуе у сукмарках прамне, шыцельнай цясноты сеткай зацягнула ўсе неба, і зверху пасыпае ўлічаны, халодны дождж. Ну, куды ў такую пару падаеца ім, давай! Сратлівым, называла агонем застаў у парк стаяць клён. Не, не схавалася пад дрэвам. Халодны асенні іропці дастаць і ля вяснінкі. А вусы тут, у навіне, — калі ласка: домны — дастане, ды і вочы чужыя таксама — куды там на ваджым ахвота разбірацца, ці звоніць вы па тэлефоне.

Разпаўзліся хмары, высветлілася неба, і вось, глядзі: зноў чарга. А хіба прайдзецца больш гэтых бясцэнных дзён паўднёвага лета. Выбарш каторы большы ды спадзішы і ўрачыста нячеш дамоу успамін пра лета.

У Ул. Неміровіча-Данчанкі ёсць цікавае выказванне: «...Шэкспір — найвялікшы творца тэатральнага самаадчування, тэатральнага уражання. У Шэкспіра моцнае сутыкненне найбольш бейных страстей. Гэта ўсё дорага. Але ёсць у Шэкспіра рысы, якія я не прымаю. Чаму сучасны тэатр заўсёды павінен ісці да Шэкспіра, няхай і Шэкспір да яго падыхдзе!»

Я бярэ ад яго толькі тое, што ніколі не будзе дробным, і тое, што не можа быць фальшывым. Усё тое, што нам патрэбна ад старога тэатра, ад старога драматурга, возьмем, а што не трэба — адкінем...»

Але давешне зойдем у глядзельную залу і паглядзім спектакль, паставлены В. Рэдліх. На сцэне вельмі скупое, але маштабнае і выразнае афармленне мастака А. Грыгар'яна; строгія, праўдзінныя насьмомы, мэбля, прадметы быту, зброя. Усё гэта выглядае прыгожа, ярка і стварэе стыль далёкай і ў нечым таемнай эпохі: музыка кампазітара Г. Вагне-ра ўмацае гэтую агульную напружанасць спектакля.

Вось знаёмыя па іншых паставочных акцёры, але цяпер гэта людзі, што жывуць за два тысячы год ад нас: яны адзіночавоца ад нас і сваім вонкавым выглядом, і манерам паводзін. Вершаваны вобразны тэкст трагедыі стварэа і асабліваю моўную мажы-ру...»

Усё гэта вельмі цікава, незвычайна, і мы ўважывдзі пераконваемся ў вялікай тэатральнасці стварэння спектакля, можам гаварыць пра вышнюю культуру яго паставачніка «тэатраўтрату».

Глядзельная зала — уважлівая і чулая аўдыторыя, але яна стрыманая... Ва ўсім выпадку на тых спектаклях, якія я глядзеў, не адчувалася гарачага дыхання глядачоў, вялікай усхваляванасці ад падыдзі, што адбываецца на сцэне.

Вядома, гэтай з'яве можна знайсці вытлумачэнне.

студэнт тэатральна-мастацкага Інстытута В. Угору. І як бы ў процівагу гэтаму адрывае грубаватая фігура шумнага Секста Пампея ў выкаданні І. Шацкі.

Цяпер вернемся на некаторы час да гісторыі... Мы ведаем, што гісторыя і палітыка з'яўляюцца прадметамі асобных навук і не павінны палкам запамінаць сабою твор мастацтва; наўпадлітым гаспадаром апошняга заўсёды быў і застаецца чалавек з яго страсямі, роздумам і перажываннямі.

Але вось мы падыхдзі да вобраза Клеапатры... Хіба толькі страсть або каханне кіруюць яе жыццём, яе ўчынкі? Хіба яна толькі казачна прыгожая і жыве прагаю ўдэх каханя? У ёй заключана яшчэ і вялікае славалюбства, прага ўлады, у яе адносіны да Антонія ўплываюцца і карыслівыя мэты — ён козыр у яе вялікай палітычнай гульні. Тое ж можна сказаць і пра Антонія: парывісты, закаханы і страсны з Клеапатрай, ён асцярожны ва ўсім іншым. Барацьба за высокую становішча займае ў яго жыцці вялікае месца.

З выключнай сілай і мудрасцю завяршае трагедыю Шэкспір. Сапраўднае светлае каханне прыходзіць да Антонія і Клеапатры на парозе смерці, калі адыходзіць на апошні план зямныя клопаты. Яны абое быццам узвышваюцца і ачышчаюцца, і таму іх смерць не каробіць наша эстэтычнае пачуццё, а здаецца нават прыгожай.

Ацёрскія нагузкі, якія я сустракаю ў спектаклі А. Клімава і Р. Яноўскага — вялізныя. Вобразы Клеапатры і Антонія павінны быць залічаны да найскладаней-

ЧВЕРЦЬ СТАГОДДЗЯ НА САМАДЗЕЙНАЙ СЦЭНЕ

25 гадоў прысвяціла самадзейнай сцэне хатняя гаспадыня з горада Палацка Тамара Івануна Філіпава. За гэты час ёй створана на самадзейнай сцэне каля 70 вобразаў. Іпчэ будучы школьніцай яна пачала выступаць у мастацкай самадзейнасці. Спачатку іграла ў аднаактоўных п'есах, а пазней выконвала галоўныя ролі ў буйных драматычных творах.

Удала выступіла Тамара Івануна ў ролі Хрысціны Хельмер у спектаклі п'есе «Паўночная мадонна» братаў Тур. Цяпер яна працуе над вобразам Мацвееў у п'есе В. Розава «У дзень вяселля».

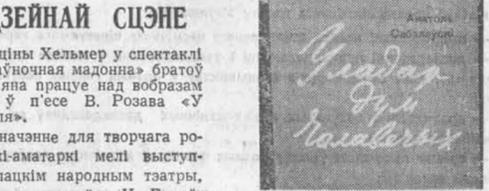
шых сусветных шэдэўраў драматургіі. Работа над такімі ролямі для артыста не мае канца, не мае мяжы дасканаласці.

Што, на наш погляд, засталася яшчэ нявыкарыстаным у гэтых ролях?

А. Клімава валодае вельмі вялікай сцэнічнай «зразацельнасцю», яна пластычная, прыбавная. Клеапатра — гэта вялікае мастацкае дасягненне артыста, але гэта больш жанчына, чым царыца. Хоць больш ярка ўбачыць другую грань вобраза. Гаворка ідзе не пра знешнія прыкметы, а пра тую ўнутраную барацьбу, якая ідзе ў ёй паміж царыцай і жанчынай. Мы хочам бачыць і Антонія не толькі каханым Клеапатры, у нейкай хвіліны ён больш засяроджаны, стрыманы, яго аймаюць думкі пра справы дзяржавы, трываюць падзеі ваявання. Як артыст Р. Яноўскі карыстаецца надта адкрытым темпераментам, яму патрэбна прымяніць у шэрагу месц ролі відуючы п'ятер прэфэрынальную формулу: максімум унутранага і мінімум знешняга.

У п'есе багата дзеючых асоб, і многія выкананыя несумненна за-слуговаваюць таго, каб іх работа была прааналізавана. У большасці гэта ярыя каларытныя фігуры, якія ўліваюцца ў агульны ансамбль спектакля. Але хочацца пазбегнуць кароткіх ацэнак, нахваліць «добра», «удалосся», «справіліся», паколькі падобнымі словамі закрасліваюцца тая вялікая павага, якую адчуваеш да рэжысёра і паставачніка калектыву, што прапраціла вялікую творчую работу.

Б. ВІШКАРОУ.

У папулярным нарысе Ан. Сабалеўскага расказвае аб творчых пошуках і дэбютах выдатнага Беларускага акцёра Барыса Платонава, аб яго на-стаўніках і таварышах па ра-боце. Кніга выдана Беларускай тэатральнай акадэміяй пад рэдакцыяй доктара мастацтвазнаўства Г. Гална.

Мастак А. Сабалеў. Тыраж 2 500 экз., стар. 234. Цана 40 кап.

на заводзку гаворку пра рэлігію, пра связчанае пісанне. І яго гутаркі заўсёды сьвёлі зоркі сумнення ў сэк-тантаў.

Настомным прапагандыстам атэ-істычным ведаў быў і старшыня калгаса, ён не правіваў ніколі выпадку лагаварыць з сектантамі. Гутаркі гэтыя былі то сур'ёзныя, а то і жар-тоўныя, глядзчына па абставінах.

Барацьба за людзей прывяла да поспеху. Першым пакінуў секту Сямён Ражок, за ім — В. Леўчанка, Н. Жорава і іншыя. Выйшла замуж і выехала з вёскі Марыя Грота. Секта распалася.

Засталася толькі адна жанчына, якая яшчэ трымаецца за сваю «веру». Гэта Ніна Сімоненка. Але яна ўжо ніякага ўплыву не робіць не толькі на суседзяў, але нават і на сваіх дзяцей. Дзеці яе добрыя вучні, актыўны ўдзельнічаюць у грамад-скім жыцці школы, вёскі. Ды і сама Сімоненка ўжо не тая, што была. Ня-дурна яна загалілася прывесці ў дом радзё. І ў яе кватэры з рэаніцы да-вечара гукаць вясёлыя песні, гукаць словы аб перамогах чалавечлага розу-му.

Змаганне за душы людзей заўсё-ды прыводзіць да поспеху, калі яно настойлівае і мэтанакіраванае, калі ў ім удзельнічаюць людзі неспакойныя і працавітыя.

Л. ГАУРЫЛКІН, Брагінінскі раён.

ЗА ДУШЫ ЛЮДСКІЯ

Паступова наладжвалася жыццё ў калгасе, вырасталі новыя хаты, жылі-вадагодныя фермы. У цэнтры вёскі вырас прасторны сельскі клуб. Людзі былі заняты працай, і на сектантаў ніхто не звяртаў сур'ёзнай увагі. Калгасныя актывісты спакліралі толькі тады, калі ў секце ўжо было семнаццаць членаў, а вечаары на маленні часта стала зазіраць нават моладзь.

Як вываліць людзей ад рэлігійна-га дурману — пра гэта не раз раіліся былі сакратар партбюро калгаса, дырэктар школы Уладзімір Дзімітр-евіч Шушман, загадчык сельскага клуба, сакратар камсамольскай арганізацыі Барыс Лявоненка, старшыня калгаса Рыгор Васільевіч Баран-чук (на стану здароўя ён цяпер на другой рабале), стары камуніст, ра-ботнік аддзялення сувязі Сямён Са-муілавіч Алеўскі.

У клубе сталі рэгулярна правод-зіцца лекцыі на навукова-атэістычныя тэмы. Ажыўлася работа ў гуртках мастацкай самадзейнасці. Якраз у

дні, калі збіраліся сектанта на свае маленні, у клубе асабліва ярка свец-ліліся вочны, гукава вясёлыя музыка і песні. Калгасныя артысты, якія ніколі, былі вельмі актыўныя. Яны разумелі, што ідзе змаганне за чалавеча, за яго будучыню.

Кожны нумар насяценнай газеты не выходзіў без таго, каб у ім не было артыкула на атэістычную тэму.

Намаганні сельскіх атэістаў далі плён — секта перастала папайчыцца. Значна цяжэй было пераўтвараць сектантаў — яны на лекцыі не хадзілі, радзі не слухалі, газет не чыталі.

Нек Барыс Лявоненка запрасіў у клуб Марыю Грота. Паспрабаваў з ёю пагаварыць аб тым, што трэба быць маладой, кідаць секту, быць з тымі, хто працуе ў калгасе, прымае ўдзел у самадзейных гуртках. Але дзельчына і слухаць не захцела, ска-зала: «Веру і буду верыць», — і пайшла.

Першая няўдана не зблытжыла прапагандыста. Барыс Лявоненка

дні, калі збіраліся сектанта на свае маленні, у клубе асабліва ярка свец-ліліся вочны, гукава вясёлыя музыка і песні. Калгасныя артысты, якія ніколі, былі вельмі актыўныя. Яны разумелі, што ідзе змаганне за чалавеча, за яго будучыню.

Кожны нумар насяценнай газеты не выходзіў без таго, каб у ім не было артыкула на атэістычную тэму. Намаганні сельскіх атэістаў далі плён — секта перастала папайчыцца. Значна цяжэй было пераўтвараць сектантаў — яны на лекцыі не хадзілі, радзі не слухалі, газет не чыталі.

Нек Барыс Лявоненка запрасіў у клуб Марыю Грота. Паспрабаваў з ёю пагаварыць аб тым, што трэба быць маладой, кідаць секту, быць з тымі, хто працуе ў калгасе, прымае ўдзел у самадзейных гуртках. Але дзельчына і слухаць не захцела, ска-зала: «Веру і буду верыць», — і пайшла.

Першая няўдана не зблытжыла прапагандыста. Барыс Лявоненка

ЮНАЦТВУ—ПРА БЕЛАРУСКІХ МАСТАКОЎ

Маскоўскае выдавецтва «Со-ветскіі художник» выдае «Біб-ліятэчку школьніка». У серыі «Савецкае мастацтва» гэтай бі-бліятэчкі выйшла кніжка Мары-ны Арловай «Мастацтва Белар-ускай ССР».

У яе ўважывдзі глядзім арты-кулы ў якіх характарызуюцца найбольш істотныя моманты развіцця беларускага мастацтва, 25 чарна-белых і каларных рэ-прадукцый твораў жывапісу, скульптуры, графікі, тлумачэнні да іх, спіс літаратуры.

У межах «плошчы» кнігі, до-сыць абмежаванай, аўтару ўда-лося раскрыць сувязь мастац-тва Савецкай Беларусі з жыц-цём краіны і народа, коратка спыніцца на асноўных этапах яго развіцця, даць пэўнае ўя-ўленне пра яго сучаснае станові-шча.

Ад В. Бяліннікава-Брулі, Ю. Пэна, В. Волкава да М. Дан-чыга і А. Кашычэвіча прасоч-вае М. Арлова астафету творча-сці мастакоў нашай рэспублікі.

Юныя чытачы, — ды і на-стаўнікі, слухачы народных уні-версітэтаў культуры, і ўсе, хто цікавіцца вывучэннем мастац-твам, — атрымаюць больш вы-

разнае ўяўленне аб месцы ў агульным творчым працэсе тых мастакоў, якія ў той ці іншай меры маюць усеагульную вядо-масць.

К. Касмачоў, Я. Зайцаў, А. Глебаў, А. Вембель, Ул. Су-хаверхаў, І. Ахрэмчык, З. Аз-гур, М. Савічкі, А. Волкаў, А. Паслядовіч — пералік белар-ускіх мастакоў, вядомых усе-агузнаму глядачу, можна быць да працягнуць. Пра іх і пра іншых гаворыцца ў кнізе. І творы іх для разрадуцыраван-ня выбраны вартыя. І пейзаж В. Цвіркы «На возеры Свірэ», і пейзаж А. Волкава, і ілюстрацыі А. Паслядовіч і А. Кашку-ровіча, і «Званочкі лясныя» В. Жолтак, і «Будаўніца» А. Заспіцкага, і «Абавязаль-ства» М. Савічкі, і «Я ве-даю, горад будзе» М. Данчыга і іншыя паказваюць разнастай-насць творчага пошуку белару-скіх майстроў.

Нельга не пагадацца з аўта-рама, калі на аснове прыведзе-нага ў кнізе матэрыялу робіць вывад, што «прышпору час, калі мастакі, якія выйшлі з асіроддзя беларускага народа, не пакліваючы свайго краю, уні-маюцца да вяршні творчасці і ад імя свайго народа перака-

нана, гарача гавораць аб праў-дзе, якая перамагла пры са-цыялізме, аб прыгажосці мір-най, стваральнай працы, аб росце чалавеча — будаўніка новага».

Вядома, у маленнай кніжач-цы, як гэтая, непазбежныя пралі-кі, пэўная непаўната абмалеўкі становішча ў мастацтве. Але ёсць і пралікі зусім незразуме-лыя. Так, напрыклад, выклікае здзіўленне, чаму ні ў тэксце артыкула, ні ў біяграфічнай да-ведцы пра Я. Зайцава не ўпа-мянаецца яго палатно «Абарон-цы Брэстня крапасці». У спісе літаратуры не згадзіла б уп-мянаць і літаратуру пра белар-ускае мастацтва, якая выдана-лася на рускай мове ў нашай рэспубліцы. Нельга дапусціць, што гэтая літаратура не трапі-ла ў поле зроку М. Арловай, якая напісала ў свой час вялі-кую манаграфію аб нашым ма-стацтве.

Есць таксама заўвага, якая датычыць не толькі гэтай бра-шуры, але і серыі ў цэлым: су-хавага, вялая мова — размо-ва з юным чытачом трэба весці аб мастацтве больш жыва.

Ул. БОЙКА.

У Кастрычніцкім раёне сталіца пачаўся выдзень Беларускай літаратуры і мастацтва. У Доле культуры будаўніцтва трыста 2 аб'явілася сустрэча рабочых і служачых раёна з пісьменнікамі і ар-тыстамі. Аб поспехах беларускіх пісьменнікаў у стварэнні новых твораў, прысвячэнных будаўніцтву камунізму, расказаў Ул. Карпаў. Потым Ул. Карпаў павяшчыў прысут-ным з творчасцю беларускіх пісьменнікаў А. Куляшоўскага і Я. Васі-ленкі, якія таксама пры-малі ўдзел у гэтай су-стрэчы.

НА ФРАНЦУЗСКАЙ МОВЕ

Маскоўскі часопіс «Творы і думкі», які выходзіць на француз-скай мове, атрымліва-юць чытачы многіх краін свету. Ся-род іх — Францыя, Англія, ЗША, Іта-лія. У восьмым нумары гэтага часопіса змяшчаны ўрыўкі з ра-мана «Людзі на ballo-це» І. Мележа. Яны на-друкаваны пад назвай «Паміж бадоў».

У гэтым жа часопі-се надрукаваны вершы А. Куляшова, таксама ў перакладзе на фран-цузскую мову.

«ВОЖЫК» У ПІНСКУ

У Пінску адбылася канферэнцыя чытачоў часопіса «Вожык». Га-лоўны рэдактар часопіса П. Кавалеў расказаў прысутным аб тым, як робіцца часопіс, які п'ятні-тні ён унімае, як буд-зе планавана работа ў будучым.

3 БРАТНІЯ СЛАВЯНСКІЯ МОВЫ

Сялета народы Юга-славія адзначаюць 375-гаддзе з дня нараджэн-ня свайго вялікага зем-ляка, песьняра славыянскай свабоды паэта Івана Гундуліча.

Перакладчы аднаго з лепшых яго твораў — паэмы «Осман» — канды-дат філалагічных навук В. Зайцаў прысвяціў шмат год творчай пра-цы.

У Інстытуце літара-туры імя Я. Купалы АН БССР адбылося абмер-каванне работ В. Зай-цава. Перакладчы рас-казаў пра жыццё і творчы шлях Івана Гун-дуліча і працягаў урыў-кі з паэмы.

КОРАТКА

Аб вечар маладой паэзіі адбыўся ў клубе Мінскага маскамбіната. Яго на-ладзілі члены літарату-рага аб'яднання прысвечана-га аб'яднання праца-дзельцаў «Чароўная зямля малады паэты М. Мі-шчанчук, М. Дукаў, Ул. Лябко, М. Федзюковіч. Яны чыталі свае вершы аб родным краі.

У Ленінград на ўра-чыстай сесіі прысвечана-га 150-гаддзю з дня нарадж-эння М. Ю. Лерманта-ва, выехаў Я. Брыль.

УЗНАГОРОДА — ПАМЯТНЫЯ ЖЭТОНЫ

Цэнтральны Камітэт прафсаюза работнікаў куль-туры ў азнаменаванне 40-гаддзя шэфства над Уз-бровымі Сіламі СССР устанавіў імяныя памятныя настольныя жэтоны. Гэтым жэтонам узнагароджваю-цца творчыя работнікі за вялікую і шматгадоваю культурна-шэфскую працу ў Савецкай Арміі і Ва-енна-Марскім Флоте.

У гэтым годзе узнагароджаны памятным настоль-ным жэтонам Беларускай пісьменнікі П. Броўка і М. Аляксееў, артысты Л. Рэўкава, А. Ільініч, М. Дзяніска, міністр культуры БССР А. Мінкоўскі.

ВЫБРАНАЕ ПАЭТА

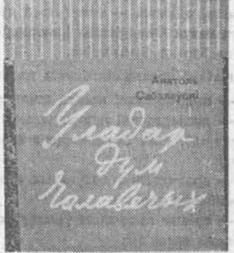

«Жывылі ідуць наперад — гэты верш, напісаны К. Мірэнкам у 1943 годзе, даў назву зборніку, які выйшаў ў выда-вецтва «Беларусь». Вершы зборных гадоў аўтар аб'ядаў у раздзеллах «На — полі бес-мерска» «Беларусь», «Сіла працы мае», «Пах чабаро-вы», «Жураўлі».

Кнігу аформілі мастакі Е. Лоск і Г. Якубеня.

Тыраж — 3 тыс. экз., стар. 295. Цана 56 кап.

ШЛЯХ МАЙСТРА СЦЭНЫ

Сабалеўскі расказвае аб творчых пошуках і дэбютах выдатнага Беларускага акцёра Барыса Платонава, аб яго на-стаўніках і таварышах па ра-боце. Кніга выдана Беларускай тэатральнай акадэміяй пад рэдакцыяй доктара мастацтвазнаўства Г. Гална.

Мастак А. Сабалеў. Тыраж 2 500 экз., стар. 234. Цана 40 кап.

ПАРТЫЗАНЫ АДНОЙ ВЁСКИ

«Ой, бязоры ды сосны» М. Берштына — дакументальная запіскі пра мужнасці і гераізм у галы Вялікай Айчыннай вай-ны камсамольцаў-паралітычна-каў і партызан-вёскаў Гурца на Міншчыне. Аўтар піша аб па-дзях, удзельнічаюць у свядом-ных іх быццям. У кнізе змяшча-ны здымкі ўдзельнікаў парты-занскай барацьбы.

Афармленне мастака П. Калі-ніна. Тыраж 7 тыс. экз., стар. 166. Цана 29 кап.

ЛІТАРАТУРНАЕ ЖЫЦЦЁ

АД ЖУРЫ ПРЫСУДЖЭННЮ ЛІТАРАТУРНЫХ ПРЭМІЙ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ І ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

Журы прысуджэнню літаратур-ных прэмій імя Янкі Купалы і імя Якуба Ко-ласа паведавалі, што вылучэнне твораў на гэтыя прэміі працягваецца да 1 лі-стапада 1964 года.

Прымаюцца да разгляду творы пі-сьменнікаў БССР за 1963 года.

Прэмія імя Янкі Купалы прысуджа-ецца за зборнік вершаў, паэму, шматк-тоўны п'есу, якія апублікаваны ў рэспуб-ліканскім друку або паставлены ў ад-ным з тэатраў БССР і атрымалі шыро-кае прызнанне грамадскасці.

Прэмія імя Якуба Коласа прысуджа-ецца за зборнік апавяданняў, аповесці, раманаў, а таксама крытычную работу і якія апублікаваны ў друку рэспублікі і набылі шырокае прызнанне грамадс-касці.

Матэрыялы на вылучэнне твораў на прэміі імя Янкі Купалы і імя Якуба Ко-ласа дасылваюцца на адрас: Мінск, До-ла ўрада, Міністэрства культуры БССР.

ТЫДЗЕНЬ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА

У Кастрычніцкім раёне сталіца пачаўся выдзень Беларускай літаратуры і мастацтва. У Доле культуры будаўніцтва трыста 2 аб'явілася сустрэча рабочых і служачых раёна з пісьменнікамі і ар-тыстамі. Аб поспехах беларускіх пісьменнікаў у стварэнні новых твораў, прысвячэнных будаўніцтву камунізму, расказаў Ул. Карпаў. Потым Ул. Карпаў павяшчыў прысут-ным з творчасцю беларускіх пісьменнікаў А. Куляшоўскага і Я.

ЧАСОПІСЫ

у часі рэвалюцыі

ПОЛЫМЯ БЕЛАРУСЬ МАЛАДОСЦЬ

Наша паласа прысвечана кастрычніцкім нумарам часопісаў «Полымя», «Малодосць» і «Беларусь», якія неабавязна выдзіць у свет. Што ж змогуць прачытаць на іх старонках чытачы?

ПАЭЗІЯ. Часопіс «Полымя» змяшчае вядлікі падборкі новых вершаў Пятруса Броўкі і Максіма Танка. Вершы Анатоля Грачанікава, Геннадзя Бурайкіна і Сяргея Панізіна друкуюцца ў «Малодосці», вершы Рамана Тармола і Еўдакіі Лосы ў «Беларусі», Акрамя гэтага, «Полымя» і «Беларусь» да 150-годдзя з дня народжэння М. Ю. Лермантава змяшчаюць вершы вядкага рускага паэта ў перакладах на беларускую мову, «Малодосць» знаёміць сваіх чытачоў з перакладамі вершаў паэтаў Узбекістана, Туркменіі і Таджыкістана — да 40-годдзя гэтых савецкіх рэспублік, а часопіс «Беларусь» — з нізкай вершай ленынградскай паэзій Марыі Камісаровай, якой наядана спадчына 60 гадоў.

ПРОЗА. Праце другой кнігі рамана Аркадзя Чарнышэвіча «Засценка Малаўка», два апавяданні Кастуся Кірэвіча і «Аповесць пра Таўла» Уладзіміра Каленіка прапануе чытачам «Полымя»; апавяданні Міколы Капылюка і Вячаслава Адамчыка, праце аповесці Уладзіміра Караткевіча «Дзікае палыванне караля Стаха» — «Малодосць»; апавяданне Рамана Сабалева, былы Міколы Сяргіевіча, сумарскіх Алеся Шапкова, кароткіх апавяданняў Рыгора Ігнаценкі і апавяданне нямецкага пісьменніка Стэфана Гейма знаёміць чытачоў з «Беларусі».

ПУБЛІЦЫСЦЫКА, НАРЫСЫ. Яны прадстаўлены ў часопісе «Полымя» артыкуламі М. Арэвы і А. Мацко «Знамянальная дата» — да 25-годдзя ўз'ядання беларускага народа ў адзінай савецкай дзяржаве, артыкуламі А. Логінава «Чалавек у космасе» і нарысамі І. Янушкі «Здарэнне ў Іван-Гарадку». У «Малодосці» надрукаваны нарыс Т. Арловай «Камісальскі характар» — пра моладзь каласа імя Кудыбінава Кіраўскага раёна, нарыс В. Говара «Дыханне вечнасці» — пра пошкі і адкрыцці беларускіх бібліялікаў, барожных націкі В. Волкава «На мараканскай зямлі» і інш. Шмат публіцыстычных матэрыялаў змяшчае часопіс «Беларусь». Тут, у прыватнасці, апублікаваны артыкулы кандыдата філасофскіх навук В. Панкратова «Падзея, якая паскорыла ход гісторыі» — аб гістарычным значэнні ХХІІ з'езда партыі, нарыс І. Хвошчанкі пра фельяра Брагіскай

бальніцы Глафіру Станкевіч, нарыс А. Шафіна пра працаваў у Гродзенскага азотнага заводу Святаму Паракхневу, артыкулы начальніка Жлобінскага вытворчага калгасна-саўгаснага ўпраўлення І. Салтанава «Круты паварот», артыкулы народнага артыста СССР Я. Цікоцкага «Аб сімфанічнай музыцы» і г. д. ЛІТАРАТУРАНАУКА, КРЫТЫКА, БІБЛІЯГРАФІЯ. Асабліва багаты гэты раздзел у часопісе «Полымя». Тут змяшчаны літаратурны партэрт «Уладзімір Дубоўка» А. Лойкі і Ю. Пшыркова, артыкулы Ф. Куляшова «Сучасны праблемны роман», артыкулы Ф. Янкоўскага «Народная фразеалогія», а таксама рэцэнзіі на кнігі «Партызаны» А. Адамовіча, «Цяжкае існае» М. Гроднева, «Проза Пятруса Броўкі» Р. Кароткава, «Народны артыст Е. А. Міроўці» А. Пятровіча, Акрамя гэтага, «Полымя» друкуе артыкулы М. Лужаніна «З асноў і прамяня» — да 150-годдзя з дня народжэння М. Ю. Лермантава і артыкулы П. Пестрака «Вядлікі польскі пісьменнік», прысвечаны стогодоваму юбілею С. Жароўскага, «Малодосць» да лермантаўскага юбілею змяшчае артыкулы «Ціце чаршчына» Янкі Брыля і «Першая любоў» Міколы Абрамчыка. Часопіс «Беларусь» друкуе рэцэнзіі на кнігі «Брэсцкая крэпасць» С. Смірнова, «Ля вяткоў сацыялістычнага рэалізму» В. Івашына і на зборнік вершаў Г. Бурайкіна «З любоўю і нявясцію зямлю».

Акрамя гэтага, у кастрычніцкіх кніжках часопісаў чытач знаёміцца з шматлікімі разнастайнымі матэрыяламі.

Гэтая старонка пазнаёміць чытачоў з артыкуламі М. Арэвы і А. Мацко «Знамянальная дата» — да 25-годдзя ўз'ядання беларускага народа ў адзінай савецкай дзяржаве, артыкуламі А. Логінава «Чалавек у космасе» і нарысамі І. Янушкі «Здарэнне ў Іван-Гарадку». У «Малодосці» надрукаваны нарыс Т. Арловай «Камісальскі характар» — пра моладзь каласа імя Кудыбінава Кіраўскага раёна, нарыс В. Говара «Дыханне вечнасці» — пра пошкі і адкрыцці беларускіх бібліялікаў, барожных націкі В. Волкава «На мараканскай зямлі» і інш. Шмат публіцыстычных матэрыялаў змяшчае часопіс «Беларусь». Тут, у прыватнасці, апублікаваны артыкулы кандыдата філасофскіх навук В. Панкратова «Падзея, якая паскорыла ход гісторыі» — аб гістарычным значэнні ХХІІ з'езда партыі, нарыс І. Хвошчанкі пра фельяра Брагіскай

МАКСІМ ТАНК НОВЫЯ ВЕРШЫ

НЕРАПІСКА

З ЗЯМЛЁЙ

Я пісаў зямлі многа лістоў
Пяром, якім пішуць прычыны пясні,
Гімны розныя, маніфесты,
Пісаў я смыкамі ўсіх сшыткаў,
Якія смяюцца і плачуць.
Пісаў я спіцамі дрожных кадэс,
Якія і мачамі караблёў,
Штыком і сапёрнай лапатай;
За здароўе і вечную памяць,
Але пакуль што адказ атрымаў я
Толькі на ліст мой, Напісаны плугам.

Вось ён, паражце на скібы яго.
Частушчэца. Ешце.

БІБЛІЯТЭКА

Багатая бібліятэка
Была ў баявой майго старога:
Пад асціцою — саха-недарэка
З вышчарбленым нарогам,
Барана, калёсаў звенілі,
Каля кляці — касы і лапці,
На дрывоціні — кладня палення,
Дратваганка з сякерай — у хаце...
Можна і ўспамінаць бы не верта
Кнігі гэтыя, што назалілі,
Ды яны, шмат раней за буквар
той, На свет белы мне вочы адкрылі.
Хоць ніколі не быў стараверам,
Але нават і сёння, прызнацца,
Усе вартасці, ісічныя мерна
Я мужыцкім аршчынам — працай.

МНЕ ЗДАЕЦЦА

Хто сёння аб Камунізме
Аб залатым веку —
Не марыць:
Калі на зямных абшарах
Пашывуць вільня
І малочныя рэкі,
Калі будзе забавою
Хлеб расціць,
Плавціць сталь,
Вугаль здабываць,
Калі кожны будзе
Па здольнасці працаваць

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Нібыта ў сэрцы з даўняе пары
Жыве любоў, што назаўжды
паселішча,
Так размясцілася ў гарах старых
Маё малавядомае паселішча.
Стаіць яно за горнаю сцяной,
Пад дахам неба з праміаністым
званнем.

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Электралінійная мясяца яно
Асветлена усё як ёсць да звання.
Вартуючы буднікі і сады,
Навокала ўздзімаюцца ў вышні
Над скарамі багатае руды
Высокія і нізкія вяршыні.
Хая цяпер я ў горадзе жыву,
Патокам дзён занесены
не ў госяці,
Я памятаю ў сні і наяву
Паселішча — пачатак маладосці.
І мне відаць яго нябес прастор,
Што зьяе ўсімі фармамі усходу.
Нібыта ў лосці: бачу ў сэрцы
гор

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Дымшчыя трубы новага заводу.
Калі падумаю пра краў свой і ты,
Дык хваляванне гордае паселішча
У сэрцы, дзе жыве любоў мая —
Маё малавядомае паселішча.
Пераклад М. АУРАМЧЫКА.

МАКСІМ ТАНК НОВЫЯ ВЕРШЫ

НЕРАПІСКА

З ЗЯМЛЁЙ

Я пісаў зямлі многа лістоў
Пяром, якім пішуць прычыны пясні,
Гімны розныя, маніфесты,
Пісаў я смыкамі ўсіх сшыткаў,
Якія смяюцца і плачуць.
Пісаў я спіцамі дрожных кадэс,
Якія і мачамі караблёў,
Штыком і сапёрнай лапатай;
За здароўе і вечную памяць,
Але пакуль што адказ атрымаў я
Толькі на ліст мой, Напісаны плугам.

Вось ён, паражце на скібы яго.
Частушчэца. Ешце.

БІБЛІЯТЭКА

Багатая бібліятэка
Была ў баявой майго старога:
Пад асціцою — саха-недарэка
З вышчарбленым нарогам,
Барана, калёсаў звенілі,
Каля кляці — касы і лапці,
На дрывоціні — кладня палення,
Дратваганка з сякерай — у хаце...
Можна і ўспамінаць бы не верта
Кнігі гэтыя, што назалілі,
Ды яны, шмат раней за буквар
той, На свет белы мне вочы адкрылі.
Хоць ніколі не быў стараверам,
Але нават і сёння, прызнацца,
Усе вартасці, ісічныя мерна
Я мужыцкім аршчынам — працай.

МНЕ ЗДАЕЦЦА

Хто сёння аб Камунізме
Аб залатым веку —
Не марыць:
Калі на зямных абшарах
Пашывуць вільня
І малочныя рэкі,
Калі будзе забавою
Хлеб расціць,
Плавціць сталь,
Вугаль здабываць,
Калі кожны будзе
Па здольнасці працаваць

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Нібыта ў сэрцы з даўняе пары
Жыве любоў, што назаўжды
паселішча,
Так размясцілася ў гарах старых
Маё малавядомае паселішча.
Стаіць яно за горнаю сцяной,
Пад дахам неба з праміаністым
званнем.

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Электралінійная мясяца яно
Асветлена усё як ёсць да звання.
Вартуючы буднікі і сады,
Навокала ўздзімаюцца ў вышні
Над скарамі багатае руды
Высокія і нізкія вяршыні.
Хая цяпер я ў горадзе жыву,
Патокам дзён занесены
не ў госяці,
Я памятаю ў сні і наяву
Паселішча — пачатак маладосці.
І мне відаць яго нябес прастор,
Што зьяе ўсімі фармамі усходу.
Нібыта ў лосці: бачу ў сэрцы
гор

МАЁ ПАСЕЛІШЧА

Дымшчыя трубы новага заводу.
Калі падумаю пра краў свой і ты,
Дык хваляванне гордае паселішча
У сэрцы, дзе жыве любоў мая —
Маё малавядомае паселішча.
Пераклад М. АУРАМЧЫКА.

Пятрус Броўка

З НІЗКІ «НА ПЕРШАЙ ЛІНІІ»

СТУПА

ВАДА

Засыпаю ў ступу яменю
Добра спелага ячменю,
Таўкачом таўку я ў ступе,
Будуць крупы, крупы...
крупы, крупы...

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

Пятрус Броўка

З НІЗКІ «НА ПЕРШАЙ ЛІНІІ»

СТУПА

ВАДА

Засыпаю ў ступу яменю
Добра спелага ячменю,
Таўкачом таўку я ў ступе,
Будуць крупы, крупы...
крупы, крупы...

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Далей-болей, без шалуцін
Выглядаюць крупы, крупы...

Адкідаю ўбок палову,
Дзякую, ступа, — усё гатова,
Спачываць нідаю ступу,
У гаршку ўжо крупы, крупы...

Радох габлюшоў і страгуаеш,
Каб ён за сэрцы браў глыбей,
А пойдзе ў кнігу — ты чакаеш,
Ці адгукецца ён табе.

Ці шмат, з парогу да парогу,
Хэціан ён пераступаў,
Бо, выпрабунчы ў дарогу,
Яму ты гэтага жадаў.

Пятрус Броўка

З НІЗКІ «НА ПЕРШАЙ ЛІНІІ»

СТУПА

ВАДА

Засыпаю ў ступу яменю
Добра спелага ячменю,
Таўкачом таўку я ў ступе,
Будуць крупы, крупы...
крупы, крупы...

А ячмень не шалушыцца,
Дей крыху дадам вадыцы,
Снедаць трэба, праца рупіць,
Мне патрэбны крупы, крупы...

Таўкачом я націскаю,
Зерне вяртаецца сідкае,
Д

